

ELIZA VOORZEGT BENHADADS
DOOD EN HAZAËLS HEERSCHAPPY.

II KONING. VIII: 7-15.

Daarna quam Eliza tot Damaskus, als Benhadad de Koning van Syriën krank was: ende men boodschapte hem, zeggende, De man Gods is herwaart gekomen. Doe zeide de Koning tot Hazaël; Neemt een geschenk in uwe hand, ende gaat den man Gods te gemoete: ende vraagt door hem den HEERE, zeggende; Zal ik van deze krankheid genezen? Zo ging Hazaël hem te gemoete, ende nam een geschenk in zyne hand, te weten, alle goed van Damaskus, een last van veertig kemelen: ende hy quam, ende stond voor zyn aangezichte, ende zeide; Uw zoon Benhadad de Koning van Syriën heeft my tot u gezonden, om te zeggen; Zal ik van deze krankheid genezen? Ende Eliza zeide tot hem; Gaat, zegt, Gy en zult gantschelyk niet genezen: want de HEERE heeft my getoont, dat hy den dood sterven zal. Ende hy hielt zyn gezigte staande, ende zettede het vast, tot schamens toe: ende de man Gods weende. Doe zeide Hazaël; Waarom weent myn heere? ende hy zeide; Omdat ik weet wat quaad gy den kinderen Israëls doen zult: gy zult hare sterkten in 't vuur zetten, ende hare jonge manschap met den zweerde dooden, ende hare jonge kinderen verpletteren, ende hare zwangere vrouwen opsnyden. Ende Hazaël zeide; Maar wat is uw' knecht, die een hond is, dat hy deze groote zake doen zoude? ende Eliza zeide; De HEERE heeft my getoont, dat gy Koning zyn zult over Syriën. Zo ging hy weg van Eliza, ende quam tot zynen heere, die tot hem zeide; Wat heeft Eliza tot u gezeid? ende hy zeide; Hy heeft tot my gezeid, Gy zult zeker-

zekerlyk genezen. Ende het geschiedde des anderen daags, dat hy een deken nam, ende in 't water dopte, ende over zyn aangezigt uitspreidde, dat hy sterf: ende Hazael werd Koning in zyne plaatze.

HEt was een gewigtig woord van Daniël, in de uit-INLEIDING.
legginge van Nebukadnezars droom: dat de Allerhoogste heerschappy heeft over de Koninkryken der menschen; en die geeft, wien Hy wil. Dan. 4: 25.

Zo roemd hy God als den Allerhoogsten, in navol- Gen. 14:
ginge van Melchisedek: en te regte; dewyl Hy in zy- 19, 20.
nen Name, Weezen, Volmaaktheden en Heerlykheid oneindig boven alle afgoden en schepselen verheven is: de HEERE is hoog boven alle de Heidenen; boven de heme- Ps. 83: 19.
len is zyne heerlykheid. Wie is gelyk de HEERE onze God? en 113: 4-6.
Die zeer hoge woond en zeer lage ziet in de hemelen en op aarde.

Een proeve daar van geeft Hy in heerschappy te oefenen over de Koninkryken der menschen; als zynde Hooger Pred. 5: 7.
dan de hooge: 't geen Nebukadnezar zelve erkende vers. 34, 35. Ik loofde den Allerhoogsten, en ik prees en verheerlykte den Eeuwige levenden; omdat zyne heerschappy is een eeuwige heerschappy, en zyn Koninkryk is van geslagte tot geslagte: en alle de inwoonders der aarde zyn als niet geagt, en Hy doet naar zynen wille met het heir des hemels en de inwoonderen der aarde, en daar is niemand die zyne hand afslaan, of tot Hem zeggen kan; wat doet Gy?

Welken zynen vrymagtigen wille Hy dan inzonderheid openbaard, als Hy de kroonen uitdeeld en de schepers geeft aan wien Hy wil; zonder aanneming des perfoons; zelve aan de laagste onder de menschen: nademaal vers. 17.
Hy den geringen uit het stof opricht en den nooddruftigen uit den drek verhoogd: om [hen] te doen zitten by de Prinsen. Ps. 113: 7, 8.

En dit alles naar zynen eeuwigen raad: want dit is het Besluit des Allerhoogsten: beraamt in het Besluit der vers. 24.
Wag-

vers. 17. *Wagteren; des Drie-eenigen Gods: Die eeuwiglyk heerscht*
 Pf. 66: 7. *met zyne magt, Wiens oogen wagt houden over de Heidenen.*

Een nadrukkelyk bewys hier van word ons gegeven in de tegenwoordige geschiedenisse: daar Eliza, van des Allerhoogsten wege, Benhadad, den Koning van Syrië, de dood aankondigd; en zynen dienaar Hazaël op den troon zet: en zulks overeenkomstig het besluit des Allerhoogsten, reeds aan Elia en Eliza getoond.

**ZAMEN-
MANG.** De H. Historie de voorzorge van Eliza voor de Sunamitische hebbende verhaald met den gelukkigen uitslag; zal nu aanwyzen, hoe Eliza gezonden word; om eerst Hazaël, en daarna Jehu tot Koningen te zalven, om Gods gedugte wraak over het avallig Israëel en Achabs huis uittevoeren: Kap. 8. en volgende.

**VERDEE-
LING.** Beschouwenwe hier een tweederlei Voorzegging van den Profet, in hare omstandigheden:

I. Van Benhadads dood. vers. 7-10.

II. Van Hazaëls heerschappye over Syrië. vs. 11-15.

**VERKLA-
RING VAN
het I. DEEL.** De Gelegenheid tot deze Voorzeggingen wierde geboren uit de komste van den Profet te Damaskus: waar van verhaald word vers. 7. *Daarna quam Eliza te Damaskus.*

Welke rede Eliza gehad hebbe; om naar Damaskus, de hoofdstad van Syrië, te gaan, verzwylt de H. Geschiedenis: maar het schynt ten naasten, dat het was; om Gods last aan Elia gegeven ter uitvoering te brengen, en Hazaël tot Koning te zalven. Zodat hy niet zo zeer uit eigene beweginge, als wel door een zonderlinge drift des H. Geests derwaart schynt te zyn henen gegaan; opdat de Naam van God en zynen Profet zelve onder de Syriërs mogte verheerlykt worden. Waar in men dan een bewys van zyne kloekmoedigheid opmerken mag; dat hy naar die vyandige stad Damaskus durft opgaan, waar binnen die Benhadad zyn hof hield, die voorhenen een leger gezonden hadde, om

1 Kon. 19:
15.

om den Profeet van Dothan te halen. Maar Eliza is Kap. 6: 13° op zynen Leidsman geruft; Die hem reeds uit meer dan eene dood verlost hadde, zoude hem verder beveiligen; hebbende hem mogelyk alreede van de ziekte des Konings onderrigt.

Want dog zyne komfte binnen Damaskus viel in; als *Benhadad, de Koning van Syrië, krank was*: en wel uit droefheid des herten, over den slegten uitflag van zyne onderneming op Samaria, van waar zyn leger zo schandelyk gevlugt was; gelyk Josefus wil; 't geen we op zyne rekening laten: denkende liever; dat die krankheid van God hem toegezonden zy, om aan Hazaël den weg tot de heerschappy te banen.

Dewyl nu de Profeet aan de Syriërs reeds bekend was geworden; *boodschapte men hem, den Koning, zeggende: de Man Gods is herwaart gekomen.* De boodschappers waren mogelyk sommige, die Naäman hadden vergezeld, of enige van dat heir, 't welk binnen Samaria zo wel onthaald en van den Profeet vrygeleide bezorgt was: welke daarom hem uit eerbiedigheid den *Man Gods* noemen, een Goddelyken Profeet, doorlugtig in werken en woorden, waar van zy zelve zulk een merkwaardige proeve hadden ondervonden: uit welken hoofde zy aan den kranken Koning van zyne komfte kennis geven, of die gezind ware hem in zynen dienst te gebruiken. Zo bekleedde de HEERE meermalen zyne Gezanten met zulk een agtbaarheid, die zelve den vyanden in de oogen straalde; tot beschaming van het afvallig Israël.

De kranke *Koning*, mogelyk door deze boodschap een weinig verquikt, *zeide tot Hazaël: neem een geschenk in uwe hand, en ga den Man Gods te gemoete, en vraag door hem den HEERE: zeggende, zal ik van deze krankheid geneezen?* vers. 8. Hy spreekt nu niet, om den Profeet gevangen te nemen; maar belaft Hazaël, eenen

van de voornaamste Amptenaaren, om met een kostelyk geschenk den Man Gods te ontmoeten, volgens de gewoonte van die tyden; en door hem den *HEERE te vragen*; of hy *van zyne krankheid geneezen zoude*, en *leven?* naar de grondtale.

Hier over merkenwe aan 1. Dat de vyanden van
1 Kon. 22: God en zyn volk meermalen in hunne krankheid en
7-9. verlegenheid raad en hulp zoeken by de godvrugtige,

2 Kon. 3: die zy in hunne gezondheid haten en ter dood zoeken.
II, 12.

Zo kan de benauwtheid dikwyls meer te wege brengen, dan alle vermaningen en bestraffingen. 2. Dat Benhadad al enigen indruk moete gehad hebben van den God Israëls, Dien hy met zynen eigen name, *Jehova*, vereerd, en Wien hy de voorkennis der toekomende zaaken toeschryft. 3. Dat hy zyne hoogagting voor Eliza vertone, dien hy een *Man Gods* noemd; waar van Naäman en hy zelve reeds de ondervinding hadden ontfangen: dien hy overzulks met geschenken vereeren en verwelkomen wil; om door hem, als Gods Orakelstemme, den *HEERE* raad te plegen, aangaande de uitkomst van zyne krankheid. 4. Dat zyne boodschap door Hazaël over te brengen, iets meer behelze, dan het met den eersten opslag schynt; dewyl het hem waarschyntlyk niet alleen daar om te doen was, om de uitkomst van zyne krankheid te vernemen; maar ook om den Profet te beweegen, dat hy door zyn kragtig voorgebed hem de herstelling bezorge. Zo vreezen de tirannen op hun krankbedde de dood, daar zy in gezondheid op het bedde van weelde nog God nog mensch vreezen. 5. Ondertusschen toond die Heidense Benhadad in de ure der benauwtheid meer hoogagting voor Eliza, dan de Koning van Israël in het benauwde Samaria, die het hoofd van den Profet wil wegnemen.

Kap. 6:
30, 31.

Hazaël, zulk een last hebbende ontfangen, toond zig niet ongehoorzaam: maar gaat Eliza te gemoete, met

met een geschenk, en met de woorden des Konings.
vers. 9.

Zo ging Hazaël hem te gemoete, en nam een geschenk in zyne hand; te weten, alle goed van Damaskus, een last van veertig kemelen; en hy quam en stond voor zyn aangezichte. Hy laat den Profeet niet by zig ontbieden, maar zoekt hem zelve op, en gaat hem te gemoete; om zyne gehoorzaamheid aan zynen heere en zyne eerbied voor den Profeet te vertonen. Kap. 3: 12.

Hy komt niet ledig, maar met volle handen; want hy nam een geschenk in zyne hand; dat is, met zig, om het uit name van zynen Meester met een mildadige hand den Profeet aan te bieden. Een geschenk Kostelyk en Groot. Kostelyk, want het was alle goed van Damaskus: dat is van al het kostelyke, 't geen Damaskus uitleverde, niet alleen de Hoffstad, maar ook vol van rykdom; zo wegens de vrugtbaarheid der landstreeke, als wegens den roof der Syriërs: Zodat alle hier zo veel betekend als allerlei; even als van Eliëzer aangetekent staat: en al het goed van zynen heere, Abraham, was in zyne hand. Zynde dus als een kort begrip en vertoog van alle de goederen van Syrië, die de Koning gereed was den Profeet op te dragen, byaldien hy zig naar den zin des Konings wilde vlyen. Teffens een Groot en zwaarwigtig geschenk, een last van veertig kemelen; waar mede veertig kemelen wierden bevragt, die men van ouds in het Oosten gebruikte; om kostelyke geschenken te meer aanzien by te zetten. Een geschenk derhalven, 't welk dat van Naäman angevoert verre te boven ging. Trouwens de heer is meerder dan zyn knegt. Maar ook een geschenk, 't welk aantoonde, op welk een prys deze Heiden Eliza stelde, die hem zo hoog wil vereeren: hoedanig een hoogagting voor de Profeeten niet alleen by Israël, maar ook zelve by de Heidenen plaats hadde; gelyk men, onder andere, uit

Gen. 24:
10, 36, 53.
Guffet.
Comm. L.
H. p. 388.
Gerdes
Vesp. Vad.
p. 171.
Gen. 24.
Kap. 5: 5.

428 ELIZA ZALFT HAZAËL TOT KONING.

de historie van Abraham en Farao, van Bileam en Balak en van Naäman kan afnemen.

Met zulk een last, of liever met zulk een ballast, *quam hy en stond voor het aangezichte* van den Profet: tot een nader bewys van zyne vernederinge en eerbied: welke byzonderheden ons ook in Naämans historie zyn voorgekomen: hoewel met dit onderscheid; dat, daar Eliza de eerste maal Naäman niet toelaat voor zyn aangezichte te verschynen, hy dit egter aan Hazaël vergund, om redenen in 't vervolg te melden.

boven p.
220. 238.

Dus voor den Man Gods staande met zyne betoverende geschenken, opend hy zynen last, *en zeide, uw zoon Benhadad, de Koning van Syrië, heeft my tot u gezonden, om te zeggen: zal ik van deze krankheid geneezen?* Hy brengt de boodschap van Benhadad met enige uitbreidinge over, 't zy dat de Koning hem zulks in den mond gelegd hadde, 't zy hy dit van zyn eigen daar by voegde.

Althans hy verklaard eerst, wie hem gezonden hadde: 't was *Benhadad, de Koning van Syrië*, dien hy een *zoon van Eliza* noemd; om aan te wyzen, dat hy hem als zynen vader eerde, en als een onderdanig zoon zig gaarn aan zyn onderwys en bericht wilde onderwerpen. Waarlyk een grote vernedering voor een Koning, en Kap. 6: 21. een grote eer voor Eliza, insgelyks van Joram aan hem gegeven.

Daar op opend hy den inhoud van zyne boodschap, *zeggende*, dat hy daar toe van den Koning *gezonden* was, om van hem, als Gods mond, te vernemen; of *hy van deze krankheid geneezen* en in 't *leven* zoude worden bewaart: met een ingewikkeld verzoek, of hy den Koning door zyn voorgebed daar toe behulpzaam wilde zyn.

Waarschynlyk heeft hy niet vergeten, onder dit verzoek des Konings geschenk in- of uit-gewikkeld den Profet aan te bieden. Dan of Eliza dat geschenk geheel

heel of ten deele hebbe aangenomen verzwylt de H. Historie. Als men den aart van Eliza en zyn gedrag omtrent Naäman nagaat in een gelykvormige gelegenheid, word het meer dan waarfchynlyk, dat hy het geweigerd hebbe, om redenen by die ftoffe opgemerkt.

Eliza, dus gevraagd, heeft zyn antwoord gereed: aangetekend vers. 10. *En Eliza zeide tot hem: ga, zeg; gy zult ganschelyk niet geneezen; enz. eigentlyk, ga, zeg; gy zult niet levende leven: 't geen de Onze dus uitgedrukt hebben: gy zult ganschelyk niet geneezen: een vertaling, welke met de grondtale overeenkomt, klaar en eenvoudig is, alle zwarigheden wegneemt, en met de uitkomst instemt.* Des het te verwonderen is; dat zo vele Geleerde hier liever de kanttkening van de Masoreeten en de oude Vertalingen hebben willen volgen: welke de woorden van Eliza dus leezen: *ga, zeg hem; gy zult levende leven:* waar door men zig in byna onoplosselyke zwarigheden inwikkeld, om daar aan een gepast zin te geven.* Het antwoord van Eliza is dan kort en bondig. „ga henen tot uwen heer, en zeg hem, dat 'er voor hem geheel gene genezing te verwagten is. „

H h h 3

En

* Byaldien men egter zo veel eerbied heeft voor de leezinge van de Masoreeten en het gezag van de oude Vertalingen; die *הו* (*ipfi*) hebben, in plaatse van *אין* (*non*): dat men dezen zin boven den anderen kieze; zoude men Eliza's taal dus gevoeglyk konnen opvatten: *ga, zeg hem vry: gy zult zeker geneezen: daar nogtans de HEERE my getoont heeft, dat by de dood sterven zal: gevende dus te kennen; dat hy wylte, hoe valschelyk Hazael zyn bericht zoude overbrengen. Vitring. Glass. Of dus: ga, zeg hem; zoud gy levende leven? geheel niet: want de HEERE heeft my getoont, dat by de dood sterven zal. Schmid. p. 206. Wie lust heeft, om te vernemen, wat moeite zig de Geleerde hebben gegeven, om de laatst gemelde vertalingen een goeden zin te geven, kan tot verzadiging toe te regt geraken by *Polus, Martyr, Vitring. Obs. S. lib. 3. cap. 16. Wits. præfat. edit. 2. Miscell. S. tom. 1. §. 9. Marck, Exercit. Script. 13. Schmid. Budd, & Michail. h. 1.**

En opdat Hazaël niet denken mogte; dat hy zulks uit zig zelve sprak, voegd hy 'er by: *Want de HEERE heeft my getoont, dat hy den dood sterven zal*: beroepende zig op een onfeilbare openbaringe, die hy aangaande deze zake van God ontfangen hadde; en welke hem mogelyk hadde aangedreeven, om deswege naar Damaskus te gaan.

Zo geeft Eliza met deze tale te kennen; dat al de rykdom van Benhadad hem niet van de dood bevryden zoude: nog de majesteit van den Koning, nog zyne vernedering, nog de agtbaarheid van den Gezante met de geschenken van zynen Vorst pralende, konden Eliza bekooren, om den kranken Koning met mooie woorden te paajen: schoon de Koning hem zyn huis, vol zilver en goud gawe, zo vermogte hy dog niet het be-
 Num. 22: 18. vel en 24: 13. vel des HEEREN, zyns Gods, te overtreden: en
 2Pet. 2: 15. dit gevoelen was dieper in 't herte van Eliza, dan van
 1Kon. 21: Bileam ingedrukt. Trouwens in hem woonde dezelve
 17-22. heldhaftige Geest, die wel eer zynen meester Elia be-
 2Kon. 1: 16. zielde, en vrymoedig maakte, om aan Achab en Aha-
 zia de dood aantekondigen.

II. DEEL. Schoon nu Hazaël met deze tale zyn affcheid van Eliza ontfangt; vertrekt hy egter niet aanstonds: maar 'er valt nog een onderhandeling tusschen die beide voor.

De Aanleiding hier toe word verhaald vers. 11. *En hy hield zyn gezigt staande en zette het vast tot schamens toe.* Schoon men deze vertaling, die niet ongepast is, opvolge, heeft het egter zyne zwarigheid; van wien men vergelykt dit hebbe te verstaan. De Onze schynen, met byna
 Kap. 2: 17. alle de Uitleggers, daar henen te hellen; dat Eliza hier mede bedoeld worde; welke zyn aangezigt sterk op Hazaël vestigde, en zo lang, tot dat de schaamte het een of ander aangezigt bedekte. Maar zo men staat
 Polus. mag maken op sommige affchriften van de LXX, was
 L. Bos h. 1. het Hazaël, welke zyn gezigt op den Profeet vast zette;

zette; tot dat hy zelve, of Eliza, of zy beide schaam-
 rood wierden: en deze zin word van een geleerden Man Guffet.
 boven den eersten uitgekozen; omdat Eliza reeds aan comm. L.
 Hazaël zyn affcheid gegeven hadde, en zulk een on- H. p. 616.
 beschaamd aanhoudend ftaroogen meer op Hazaël, dan
 den Profeet fchynt te paffen; te meer, omdat aanftonds
 Eliza als de *Man Gods* omfchreeven word, 't welk niet
 nodig was, indien ook dit aanzien tot Eliza behoorde.

En dan mag men giffen dat zulk een langdurig aan-
 zien in Hazaël zy geboren, of uit nieuwsgierigheid om
 zulk een Man te beschouwen, van wien zulk een ge-
 rugt uitging, of uit verwonderinge over zyne vrymoe-
 dige tale, of uit ontzettinge over zyne edelmoedigheid, in edit.
 welke de gebragte gefchenken veragtte, waar toe de Complut.
 LXX aanleiding geven. L. Bos.

Hoe het zy, hier in was een heimelyk bestier van
 God, Hazaël nog een weinig op te houden, dewyl de
 Profeet nog iet gewigtigs aan hem te zeggen hadde.

Hier toe wierde een nadere aanleiding gegeven door
 de traanen van den Profeet: *en de Man Gods weende.*
 Die hier *weend* is geen teder kind, nog zwakke vrouw;
 maar de *Man Gods*, vol van helden moed: zo moefte
 dan hier van een gewigtige rede zyn. En welke de
 Oorzaak van dit weenen zy geweest leerd het vervolg:
 namentlyk het vooruitgezig van alle die wreedheden,
 welke Hazaël in Israël zoude oefenen. Want schoon
 Eliza Gods oordeelen over dat afvallig volk heiligde en
 billykte, deed hem egter de ondergang van zo vele
 kinderen Israëls aan het herte wee.

Zo hebben de grootfte Profeeten, die anders den Jer. 9: 1. in
 dag van Gods wrake aankondigden, egter hun mede- de Klaagl.
 lydig hert niet afgelegt: waar van het weenen van Je- en elders.
 remias en van den Heere Jesus zelve klare bewyzen Luk. 19: 41.
 uitlevert: ten vertooge, hoe zy in het uitroepen van
 Gods oordeelen *een vreemd werk doen*, zo wel als God Jef. 28: 21.
in met Kantt.

432 ELIZA ZALFT HAZAËL TOT KONING.

in het straffen van zondaaren: Die genen lust heeft in de dood des godlozen; maar hier in, dat de godloze

Ez. 33: 11. zig bekeere van zynen weg, en leve.

Hazaël van die oorzake onbewust; en, zo het schynt, getroffen door de traanen van den Profeet, onderwind zig, om de rede hier van te vragen. *Doe zeide Hazaël: waarom weend myn heer?* vers. 12. Met welke vrage hy zyne eerbied voor Eliza en zyne nieuwsgierigheid te kennen geeft: want het komt hem onbegrypelyk voor, dat een man van zyn karakter, begaafd met zulk een heldhaftigen geest, traanen zal storten.

Maar het antwoord van Eliza geeft hem hier van opening: *En hy zeide, omdat ik weete, wat quaad gy den kinderen Israëls doen zult: gy zult hunne sterkten in het vuur zetten, en hunne jonge manschap met den zwaarde doodden, en hunne jonge kinderen verpletteren, en hunne zwangere vrouwen opsnijden.*

Zo kondigt hy hem in het aangezichte aan, hoedanig een geessel van God hy zyn zoude, om het afvallig Israëel op het verschrikkelykste te mishandelen: die als

1 Kon. 19: 11. een storm-wind alles zoude overhoop werpen; en wiens woede zo verre zoude gaan, dat hy nog steden nog menschen, nog mannen nog kinderen verschoonen zoude; zelve gene zwangere vrouwen spaaren; maar met

Pf. 137: 9. een dolle verwoedheid alles byna uitroejen. Immers de 2Kon. 15: 16. gemelde byzonderheden worden meermalen als merk-

Amos. 1: 13. tekenen van de benauwdste vervolgingen opgegeeven: Luk. 23: 28, 29. waar in het Heidense en Paapse Rome meesterlyk dezen Hazaël heeft nagevolgd. *

En dit wiste Eliza, door een zekere openbaringe van God,

* Heeft men lust, om van de vervolgingen, door de Roomse aangericht, eenige proeven te beschouwen, men zie de Kanttek. op Elia p. 431-433. en by de Schryvers daar aangehaalt voege men nog *Burnets* geschied. tom. 4. p. 281-287. en vooral *Lampe* genad. tom. 5. p. 673-676. en 691-694. en 717-726.

God; dat Hy dezen Hazaël, schoon in zig zelve een werktuig van ongerechtigheid, tot zulk een roede in zyne heilige Voorzienigheid gebruiken zoude: zodat hier mede aan Hazaël gene vryheid gegeven word, om zulke grouwelen uit te voeren, maar alleen Gods raad word aangekondigd; wat Hy onder Gods heilig beftier verrigten zoude: tot dat hy zelve als een afgeleetene roede in 't vuur zoude geworpen worden.

En dit was genoegzame rede voor den Profeet, om te weenen; dewyl hy niet alleen in 't gemeen den droevigen ondergang van zo vele Israëlitzen betreurde; maar ook in 't byzonder beschreide, dat het overblyffel naar de verkiezing der genade in die algemeene oordeelen zoude worden ingewikkeld, de schoolen der Profeeten verwoest, de godvrugtige niet gefpaard, en de Naam van God in allen dezen van de vyanden zoude worden ontheiligt.

Hazaël, gelyk het ons toefchynd, door deze tale van Eliza geraakt, toond daar over zyn ongenoegen, gemeld vers. 13. *En Hazaël zeide: maar wat is uw knegt, die een hond is, dat hy deze grote zaak zoude doen?*

Volgenwe deze vertaling, van de Onzen in den text opgegeeven; dan is de zin: „Hoe is dat mogelyk; dat ik, uw knegt, zo gering, veragt en onvermogen als een hond, een stuk van zulk een gewigte zoude konnen uitvoeren?„ En men kan niet lochenen, dat de Job. 30:1: benaaming van een hond in zulk een zin meermalen 2 Sam. 3:8. voorkome: onder andere 2 Sam. 9: 8. *Wat is uw knegt, dat gy omgezien hebt, naar een dooden hond, als ik ben?* Ook wil ik niet ontveinzen, dat dit wel voege met Eliza's antwoord: *Gy zult Koning zyn over Syrië*, en de magt in handen krygen.

Egter behaagd my beter de vertaling en opvatting in de kanttekeningen opgegeeven: „*Wat is uw knegt? een hond?* enz. zo wreed, fel, moorddadig en onbarmhertig,

434 ELIZA ZALFT HAZAËL TOT KONING.

tig, als een hond? een zinnebeeld van bloeddorstige menschen: Psalm. 22: 17, 21. en 59: 7., Het komt hem onbegrypelyk voor, dat zulk een wreedheid en moordlust in hem zoude kunnen vallen; om zulk een *grootte zaak*, en allerfnoodste feiten, die tegen alle menschelykheid aanliepen, uit te voeren. En zo spreken meermalen natuurlyke menschen, eer zy in de verzoeking zyn. Petrus zelve, schoon een begenadigde, was van zulk een dwaasheid niet vry; meenende, dat Matt. 26: 33. het onmogelyk was, dat hy Jesus zoude kunnen ver-
Spr. 28: 26. loochenen. Ten bewyze, dat hy, *die op zyn herte vertrouwd, een zot is.*

Maar Eliza zal hem dit anders beduiden; zeggende: *de HEERE heeft my getoond, dat gy Koning zyn zult over Syrië.* Zo kondigd hy Hazaël duidelyk aan, dat hy tot den rykstroon van Syrië zoude verheven worden, en wel agtervolgens een Goddelyke ordening, die de kroonen en schepters uitdeeld; waar van de Profet een duidelyke openbaring van God ontfangen hadde, en die hy aan Hazaël opend; opdat hy bekenne; dat God, Dan. 4: 25. de Allerhoogste, Heerscher is over de Koninkryken der
en 5: 21. menschen, en over dezelve steld, wien Hy wil.
1Kon. 19: 15. Deze taal nu diende 1. Om den last van God aan
Elia p. Elia gegeven te volbrengen: *zalf Hazaël tot Koning*
223, 224. *over Syrië.* Want daarwe niet vinden, dat Elia dit zelve verrigt heeft, mag men denken; dat zulks hier van
Eliza, in den name van God en zynen meester Elia, volbragt word; die Hazaël tot Koning van Syrië aansteld, om Gods gedugte wraak over het afvallig Israël uittevoeren. 2. Om Hazaël onder indruk te brengen, dat hy zyne heerschappy niet van het geval, nog van de afgoden ontfangen zoude, maar alleen van Jehova, den God van Israël, dien Koning der koningen, Die eeuwig heerscht met zyne magt, Wiens oogen wagt
Pf. 66: 7. houden over de Heidenen, en Die alleen verhoogd en ver-

vernederd dien Hy wil. 3. Om rede te geven, hoe Hazaël zulk een grote zaak doen zoude; dewyl hy tot Koning verheven niet alleen de magt in handen ontfangen zoude; maar ook den haat tegen Israël van Benhadad als overerven, en zulke grouwelen bedryven, die hem nu onbegrypelyk voorquamen. Zo kend niemand zig zelve regt, voor dat hy de magt in handen krygt, en in de verzoeking komt: want het vuur der verdorvenheid ligt dikmaals onder de asche te smeulen; tot dat een wind van verzoeking het aanblaast en in volle vlamme zet. Inzonderheid worden de Vorsten en Grooten der aarde weinig gekend, voor datze op den zetel geklommen zyn.

Owen van de Verzoek. Kap. 3.

Hazaël dit bericht hebbende ontfangen, vaart de Satan in zyn herte, hem aandryvende, om haastelyk te doen, 'tgeen hy deed. Dit word verhaalt vers. 14, 15. Waar mede wy ons niet lang behoeven op te houden.

Joh. 13: 27.

So ging hy weg van Eliza, en quam tot zynen heer, Benhadad: die tot hem zeide; wat heeft Eliza tot u gezegt? En hy zeide; hy heeft tot my gezegt: gy zult zekerlyk geneezen: bedriegende dus zynen heer met een vals bericht; om hem, die naar zulk een goede tyding snakte, door ydele beloften zorgeloos te maken.

Terwyl nu zyne heerschzucht geen uitstel leed: zo geschiedde het des anderen daags, dat hy een deken nam en in 't water dopte, en over zyn aangezichte uitspreidde: als of het ware; om den Koning in een brandende koortse een weinig te verkoelen en te verfrissen: maar in der daad, zo het schynt, om hem heimelyk te verstikken: want hy stierf; daar hy, met ydele woorden van Hazaël gepaajt, nog lang hoopte te leyen. En gewis Benhadad is de eerste en de laatste niet, welke van de dood ver-
raast is.

Martyr. Polus.

Het gevolg was: en Hazaël wierd Koning in zyne plaats: die langs zulk een weg op den troon stygt en

zyne heerschappy op zulk een wyze begint, als hy die in het vervolg dagte waar te nemen. Toonende daar mede, dat hy eerder een *hond* wierde, dan hy waande, dat de kroon hem een mis- of uitstap waardig was, en dat hy toen al die spreuke verstond: *Si violandum est*

Borrhaus.
Kap. 5: 18.

jus, regnandi gratia violandum est. In welk gevoelen het hem niet aan een reeks van navolgeren ontbroken heeft.

Waar inwe een duidelyk bewys zien; in welk een gevaar de Vorsten zyn, die meermalen een adder in hunnen boezem stooven en hunne moordenaars in hun kabinet voeden. Vooral, hoe Gods heilige raad dikmaals door werktuigen van ongerechtigheid uitgevoerd word.

BETOGING. Ziet hier Eliza zelve onder de Syriërs verheerlykt, als een groot Profet: daar de Koning Benhadad zyn aangezigt met kostelyke geschenken zoekt, en hem als een Goddelyke orakel-stemme raadpleegt, aangaande de uitkomst van zyne krankheid.

Trouwens Eliza geeft ook hier meer dan een bewys van de Goddelyke openbaringe aan hem geschenken: in de voorzegginge van Benhadads dood; van Hazaëls opvolginge in de heerschappy van Syrië; en in een nauwkeurige beschryvinge van die schrikkelijke verwoestingen, door hem in Israëel aan te rigten. Waar

vers. 29.

Kap. 10: 32.

Kap. 12: 17.

Kap. 13: 7.

van de Vervulling in sommige proeven in 't vervolg gemeld word.

Uit welke byzonderheden wy veilig mogen afnemen, dat Eliza zo wel een Man Gods, als Elia, was; aan wien voorheenen bereids dit stuk in een gezigte en algemeener bewoordingen was gecopend. 1 Kon. 19: 11, 15, 17.

**AANMER-
KINGEN.**

Ik zoude uit deze geschiedenisse aanleiding kunnen nemen, om in dezen Hazaël een schildery te ontdekken van diergelyke Geesfels, van God in volgende dagen verwekt, om het afvallig Israëel te straffen en zy-

ne

ne Kerke te kastyden: onder welke Attila, der Hunnen Koning, het meest befaamd is; die zig den naam van een *Geessel Gods* liet aanleunen, en dien onder zyne eeretitelen stelde. Byna alle de eeuwen hebben soortgelijke voorbeelden uitgeleverd, of van ontrouwe knechten, die hunne heeren vermoordden, * of van werktuigen der goddelyke wrake, om het verbafterd Christendom te straffen.

Maar gaanwe liever vernemen, wat verdere nuttigheden wy uit deze geopende stoffe trekken kunnen. TOEPAS-
SING.

De boodschap, welke Eliza aan Benhadad liet brengen, hebben ook wy u alle te zamen aantekondigen: „gy zult niet altoos leven, want de HEERE heeft ons in zyn woord en door de ervarenheid getoond, dat gy de dood zult sterven. „ boven
p. 148.

En dit zal u allen overkomen, het zy gy gezonde of kranke zyt: 1. Zonder onderscheid van Koningen of Raads-heeren, groote en kleine, heeren en knechten. Job.3:14,19.
2. Dit zal uw lot zyn, niet tegenstaande gy alle de schatten van de wereld bezit en die gaarn besteedden wild, om een uur levens te koopen en de dood te verzoenen. Nog uw zilver, nog uw goud zal u kunnen Zeph.1:18.
redden ten dage der verbolgenheid des HEEREN:

I i 3. want

* Onder alle deze, hier niet optenoemen, denke men nu slegs aan Phokas, eenen der Oversten van den Keizer Mauritijs, welke zynen Heer eerst van het ryk en daarna van zyne kinderen en van zyn leven beroofde: a. J. C. 602. En nogtans durfde de Roomse Paus Gregorius Magnus aan dezen Rebel een brief van gelukwenschinge schryven, waar in hy onder andere zegt: „Eere zy God in der hoogte-- Die als de Allerhoogste heerscht in het ryk der menschen, en geeft het zelve aan wien Hy wil. de Hemel verblyde zig en de aarde zy vrolyk en 't volk verquikke zig met uwe weldaaden! „ enz. Trouwens aan dien Keizer-moorder Phokas heeft de Pauselyke magt hare opkomst voornamentlyk te danken; gelyk bekend is. ziet, onder veele, *Lampe* genad. tom. 5. p. 436-438.

Luk. 16. want de Ryke man sterft zo wel als Lazarus. 3. Dit is u gezet, niet tegenstaande gy Heelmeesters, Profeeten en de godvrugtige in den lande verzoeken laat, om u door hunnen raad en voorbiddingen behulpzaam te zyn: zy kunnen uwe ziel niet redden van de dood. 4. Ja zo gy geestelyk dode zyt en blyft, gy zult de eeuwige dood sterven, niet tegenstaande uwe valsche vrienden u het leven beloven en deksels over uw aangezigt spreiden, om den brand van uw ontroerd gewisse Ezech. 13: te verkoelen; niet tegenstaande zy kussens onder de 15, 18. oxelen van uwe armen naajen, u pleisteren met loze Jef. 28: kalke, de leugen u tot een toevlugt stellen en u onder de 15, 17. valscheheid verbergen: de wateren zullen die schuilplaats overloopen, en gy eeuwig versmooren.

Och! dat het indruk maakte op onze ziele en ons aandreef! 1. Om ernstig en eerbiedig met den Heere Jesus, dien Man Gods, raad te pleegen; hoe het tusschen Hem en onze ziele sta; ofwe leven, dan ofwe sterven zullen? 2. Om op zyne ontdekkinge, als de zulke, Pf. 22: 30. die dood-kranke zyn en het leven niet kunnen vinden in onze eigene hand, ootmoedig het leven by Hem te zoeken. 3. En daarwe niets hebben, om Hem tot een geschenk aan te bieden, mogtenwe ziel en lichaam, belast met het pak van alle onze zonden, aan Hem op Joh. 1: 29. dragen, als het Lam Gods, Dat de zonde der wereld heeft weggenomen! Hy wilde dat goede woord voor ons spreken: *Verlos hem, dat hy in 't verderf niet neder-* Job. 33: 24. *dale: Ik hebbe verzoening gevonden.*

Maar de grote menigte heeft hier geen indruk van. *Zy zetten hun aangezicht vast tot schamens toe: schoon zy het van andere hooren of voor hunne oogen zien, dat die sterven, zy blyven gevoeleloos. Wat zegge ik? zy verlangen 'er somtyds na, wanneer zy van anderen hooren, dat die in doods gevaar zyn; vooral, wanneer zy met Hazaël hoopen, in hunne eer-ampten of* goe-

goederen te zullen ingezet worden; om die in hunne welluften door te brengen en het vleesch te verzadigen tot begeerlykheid, of om hunne trotsheid en eierzugt te voldoen, of hunne magt en aanzien te misbruiken, tegen het Israël Gods, om Gods kinderen quaad te Gal. 4: 29. doen en te vervolgen.

Ligtelyk schrikt de een of ander op dit woord; denkende: *ben ik een hond, dat ik zulke zaaken zoude doen?* Maar schrikt vry: mogelyk zult gy ook zulk een hond worden, zo ras gy de magt in handen krygt. Weenige menschen worden van zig zelve en van andere regt gekend, voor dat zy in de verzoeking gekomen zyn. Duizenden van grouwelen worden in de baarmoeder gesmoort, omdat de magt ter uitvoeringe ontbreekt; en zelden klimt de binnenliggende verdorvenheid tot haren hoogsten trap, voor dat de wind der verzoeking het vuur aanblaast en kragt byzet. Nimmer was Hazaël zulk een tiran geworden, nimmer Herodes zulk een wreedaart; waren zy geene Koningen geworden. Nimmer waren Tiberius, Nero, Kaligula, Phokas en veele van hunne voorgangeren en navolgeren als zulke monsters van het menschelyke geslagte bekend geworden; warenze niet op den Keizerlyken troon gestegen. Alle tyden hebben hier van voorbeelden opgegeeven, onder hogere en lagere Amptenaars; aan welke hunne verheffing een blaasbalg is geweest, om het smeulend vuur der verdorvenheid op te blaazen en in een geweldige vlamme te doen uitbreeken.

O! wierde dit geloofd; men zoude niet met de dwaazen op zyn herte vertrouwen; maar veel eer over Spr. 28: 26. zyne grondgedaante ontroerd worden, daarwe dog alle het zelve booze zaad in onzen boezem dragen: men zoude zig behoedzaam voor de verzoeking wagen, geene rykdommen nog eerampten zo driftig najaagen; maar ootmoedig wagen op de bestellinge van God.

Wierde

Wierde men van God geroepen tot het een of ander eer-ampt, men zoude in nederigheid des herten zig 2 Sam. 9: 8. verwonderen; dat God hadde omgezien naar zulk een dooden hond, en ootmoedig aankruipen tot den troon der genade, om een broksken van 's Konings tafel en iets van de zalf-olie des Geests te mogen ontfangen; en daar door te worden toebereid; om zyn bestier, hoedanig het zy, wys, zagtmoedig, regtmatig en getrouw naar des HEEREN wille in te richten.

Alle des HEEREN Profecten en Dienaars kunnen hier van Eliza leeren; Grootte en kleine, als zy 'er toe geroepen worden, aan te kondigen; *gy zult den dood sterven*: dat boodschapte Elia aan Ahazia, Eliza aan Benhadad, Jesaia aan den godvrugtigen Hiskia: al is de tyd onzeker, de zaak egter is volzeker; en die ty- Jef. 38: 1, 2. ding kan nuttig zyn tot voorbereiding. Hier in hebbenze zig door geene fraaje naamen, gemaakte verneederingen, aanzienlyke geschenken of andere vleeschelyke inzigten te laten verblinden en ophouden in hun werk; maar vry uit aan te kondigen, wat de HEERE hen door zyn woord en Geest getoond heeft.

Voor al mogenwe van hem leeren te *weenen* in een droevig vooruitgezigte van die rampzalige tyden, welke ons verbaftert Israël in en buiten ons Nederland eerlang zouden kunnen treffen: dat deed Eliza over Israël, Luk. 19: 41- en Jesus over Jerusaleem weenen; dat deed Hem zeggen en kap. 23: tot de klagende vrouwen: *weend niet over My, maar 28-31. weent over u zelve en over uwe kinderen; want ziet, daar komen dagen enz.*

En hebben ook wy geene Redenen, om te zugten Ezech. 9: 4 met die getekende op hunne voorhoofden? 1. Daar de Lampegen. Profecten aankondigt hebben, dat 'er nog zware verzoeking en vervolgingen de Kerke zullen overkomen. 4de deel 2. Daar de zonden des lands byna tot die hoogte gekap. 13. klommen zyn, als onder het afvallig Israël: zo veel te zwaar-

zwaarder, omdat we zondigen tegen meerder licht en weldaaden. 3. Dit eischt de eere van Gods Geregtigheid, zelve in aller menschen herten ingeschreeven: en zyner Waarheid, Die den onboetvaardigen zondaar zo menigmaal in zyn woord den ondergang gedreigt heeft. 4. Dit leeren de Voorbeelden van ouds her; in de eerste Wereld, Sodom, het afvallig Israël en Juda; zelve in de verbafterde Christen Kerken: gaat over naar de Kerken in Vrankryk, Yrland, Bohemen, Moravien, Savojen, enz. gy die den bozen dag verre steld, en den stoel des gewelds naby brengt. 5. En zyn 'er niet alreede roepende stemmen in Gods Voorzienigheid, die ons den dag van Gods wrake aankondigen? Buiten ons Land, in de verdrukkingen der Protestanten, zelve in Duitsland: * in pestilentien, hongersnooden, ontstokene oorlogen en gerugten van oorlogen: en wie weet of deze niet maar beginselen van smerten zyn? daar in deze dagen de tyding van het schielyk affterven van den Duit- sen Keizer, Karel VI. en de Russise Keizerinne in- komt: en wie kan voorzien wat beroeringen daar uit in Duitsland en gansch Europa zouden kunnen voortko- men, tenzy het de HEERE voorzie! Binnen ons Land, door inbreekende wangevoelens, innerlyke ver- deelheden en verbitteringen, faktien en scheuringen, stoute en hemelergende zonden, verminderinge van in- komsten, aanhoudende wormen-plage, en nu door den dieren tyd op zulk een buitengewoonen winter gevolgt: en wie is bequaam om alle de roepende stemmen van buiten en binnen in opmerkinge te nemen? Mogelyk spreeken wy 'er nog iets van by een volgende stoffe.

Is waar, dat de HEERE ons niet getoont heeft,

K k k hoe

* Wy hebben hier van bereids iets aangetekent in de Kanttek. van Elia. p. 489. 490. Maar het naaste bescheid hier van is te vinden in het Historis Verhaal van de vermaarde Clausul in het vierde Artikel van de Ryswykse vrede, uitgekomen te Delft. a. 1737.

Rom. 1:32.

Openb. kap. 2. en 3.

Amos 6: 2-8.

den 20 en 28 van Wyn- maand. 1740 ziet Psalm. 76: 13.

hoe en wanneer Hy zyne gedreigde oordeelen zal uitvoeren; 't geen van zyne wyze, heilige en vrymagtige beftellinge afhangt; egter wetenwe dit, dat de dag van Gods gedugte wrake ter zyner tyd zal komen over een
 Rom. 2: 9. *afvallig volk, en dat 'er verdrukking en benauwtheid zyn zal over alle ziele die het quade werkt. Want, ziet, die dag komt brandende als een oven; dan zullen alle hoogmoedige en wie godloosheid doet een stoppel zyn, en de toekomstige dag zal hen in vlamme zetten. Ja, de dag des Heeren zal komen als een dief in den nacht, in welken de hemelen met een gedruis zullen voorbygaan, en de elementen branden zullen en vergaan, en de aarde en de werken die daar in*
 Mal. 4: 1. *z Pet. 3: 10. zyn zullen verbranden.*

Dewyl dan deze dingen alzo zyn: ach! dat wy 'er naar stonden om hier van een gevoeligen indruk te hebben!
 Ezech. 9: 4. *datwe leerden te zugten en uitteroepen over onze eigene*
 Jer. 9: 1. *en 's Lands grouwelen! och! dat ons hoofd water ware en ons oog een springader van traanen! Laat de Priefsters, des HEEREN dienaars, weenen tusschen het voorhuis en den altaar; en laatze zeggen: spaar uw volk, o HEERE, en geef uwe erfenis niet over tot een smaadheid, dat de Heidenen over hen zonden heerschen, waarom zondenze onder de volken zeggen; waar is hun God? Ja latenwe weenen met Eliza en Jesus, met onze traanen zyne voeten doornatten en in dezen onzen dag bekennen, wat tot onze vrede diend: waar van elders uitvoeriger gesproken is.* Ach HEERE! verberg het niet voor onze oogen! Amen.*

ELI-

* Wy hebben hier van eenige byzonderheden opgegeeven in Elia den Profeet p 292. 293. en elders. Maar vooral wil ik mynen lezer aangepreezen hebben het boekken van *Job Owen*; genaamt: Gods gewoone handelingen met zondige Landen en Kerken. Waar in opmerkelyke zaaken worden onderzocht. Inzonderheid, wat 'er vereifcht worde tot zulk een Reformatie, waar door een volk kan behouden worden: uit welke hoeken die te verwagten zy; en door welke middelen die moet begonnen en voortgezet worden; vooral van de ware gelovige.